

Eitt ríkt lív við nógvum framburði

- Eg havi fingið 40 góð ár í Føroyum, tí eg havi havt heilsuna og førleikan, sigur Rigmor Thomsen í Gøtu

Orð: Randi
Mynd: Kalmar

Fyrr brúkti hon næstan alla sína tíð uppá arbeiði til frama fyri børnini. Nú er tað líka so nógv tey gomlu, hon hevur í huganum.

Rigmor Thomsen í Gøtu er ein teirra, sum hevur brúkt meginpartin av sínum lívi til sosialt arbeiði, og hennara arbeiði liggur ikki eftir Hon reypar ikki og vil ikki verða róst, men hon gongur kortini við til at greiða frá sínum lívi, og hvussu hon hevur upplivað hesi 48 árin, síðan hon eitt kalendarveturdag í februar 1947 kom til Føroya sum dansk sjúkrasystir.

- Ein vinkona hjá mær hevði fingið arbeiði í Vági sum heimasjúkrasystir, og eg fekk so eisini hug at fara til Føroyar, sigur Rigmor.

Hon hevði framanundan arbeiði eitt skifti í Trondheim í Noregi sum sjúkrasystir og hevði hug at uppliva okkurt annað eisini.

Og tá Rigmor vildi við til Føroya, hevði vinkonan betri hug at søkja sama stað sum hon, og tær sendu so telegram til Drottning Ingirid Hospital og boðu um arbeiði.

Tað fingur tær og fóru til Føroya við Tjaldrunum.

Dansk bygðargenta

Umskiftið at fara til Føroya var ikki so stórt fyri Rigmor, sum vaks upp í eini bygð so stór sum Gøtu. Hon legði ikki í at fara til nakran stórbý.

Rigmor arbeiðdi á sjúkráhusinum í Havn til 1951, tá Dahl bað hana fara til Tveroyrar, tí har vóru bara tvær sjúkrasystir, og onnur var blivin sjúk. Á Tveroyri var Rigmor, til hon giftist í 1952 og flutti til Norðragøtu at búgva.

- Tað var ikki so nógv øðrvísi, men eingin streymur var í húsum, tað var petroleumlampa og primus at kóka á. Tað hevði nú eisini sína sjarmu.

Rigmor dámdi væl hetta við at skula gera alt sjálf í staðin fyri at skula keypa matin.

Væl móttikin

- Og so hevði eg eina so fitta vermannu í grannalagnum. Hon hjálpti mær við tí praktiska, ma. at fáast við slakt, sum eg ikki var von við. Svirgarnurnar tóku eisini sera væl ímóti mær.

Tað tók ikki Rigmor langa tíð at skilja hvørt orð, sum sagt varð á føroyskum. Ongantið hevur hon viljað tosað føroyskt, tí fleiri danir, sum gera tað, koma illa frá tí, og fyrri føroyingar eru hesi ofta torførari at skilja, enn um tey hildu seg til danskt. Tað valdi hon. Men

hon dugir, og tá hon tosar við børn, ber ikki annað til enn at tosa føroyskt, og væl hevur gingist.

Slapp beinanvegin til arbeiðis

Stutt eftir at Rigmor hevði búsett seg í Gøtu, ringdi Højgaard, sum tá var lækni í Fuglafirði, og bað hana hjálpa til við at geva sproytur. Tað vóru bara tvær læknar í Eysturoynni tá.

- Eg fekk fyrst triggjar krónur fyri sproytuna og síðan fimm krónur. Onkuntíð tá eg skuldi út um náttina, noyddist eg at leiga mær bil, sum kostaði 10 krónur. Tað var beinleiðis undirskot hjá mær, men eg var kortini so fegin um at arbeiða.

Av tí at læknarnir høvdu so nógv at gera, gekk ikki long tíð, til Rigmor næstan hevði eitt slag av skaðastovu, har hon umvældi margar smærri skaðar, men tað hendi eisini meira enn so, at hon noyddist at taka hondina í, tá okkurt álvarsligari hendi, og hon hevur eisini hjálpt onkrum børnum í verðina, sjálvt um hon hvørki var jarðamóðir ella lækni.

- Eg má siga, at eg havi kent meg væl móttikna alla staðni.

Tey fyrstu árin var torført hjá sjúkrasystri í Gøtu at fáa tilfar, henni nýttist í arbeiði sínum. Alt skuldi fáast úr Havn. Men so kom hondkeypsútsøla í kjallaranum hjá Rigmor.

- Tað var eitt framstig, tí tá var lættari at fáa vitaminir til børnini.

Í barnaverndina

Rigmor hevði ikki verið leingi í Gøtu, tá hon varð vald í barnaverndina. Har var hon í 25 ár, harav fleiri ár sum formaður. Rigmor heldur, hon varð biðin um at taka hetta álitisstarv á seg, tí hon var sjúkrasystir. Tað var nú ikki so nógv at gera tá í barnaverndini, sigur hon.

Altíð hevur hon verið góð við børn, og leingi hevði hon droymt um at blivið heilsusjúkrasystir. Tann dreymurin gekk út, tá hon í 1963 fór til Árhús at læra í eitt ár og síðan arbeiðdi nøkur ár í Danmark sum heilsusjúkrasystir.

Hon kom út aftur til Føroya, og tá Heimahjálpin byrjaði í 1973, fekk Rigmor starv sum eftirlitskvinna, og hetta starvið røkti hon í 10 ár. Samstundis fekk hon eisini fyri ein part við heimasjúkrarøkt.

Ómetiligt arbeiði

Ókið hjá eftirlitskvinnuni var stórt, og í fyrstuni var nokkso torført at fáa konur til heimahjálparar, tá arbeiðið var so ókent. Men tað gekk, og fleiri teirra, sum byrjaðu tá, arbeiða fram-

Í 1929-skúlanum við Gøtugjógv er kvøldskúli við veving. Skúlin sjálvur eigur ein vev, annars hava konurnar sjálfvar sett sínar vevur upp í skúlanum. Har standa nú 12 vevur. Rigmor er millum evekonurnar í Gøtu

vegis sum heimahjálparar.

Rigmor metir heimahjálpinu sum eitt av teimum stóru framstigum í nýggjari tíð á almannaøknum.

- Langt burturfrá øll duga at virðismetta heimahjálpinu, sigur Rigmor, sum heldur tað vera so gott, at heimahjálparar og heimasjúkrasystarar har í økinum í hvussu er hava arbeiði so væl saman. Tað tænið øllum portum, heldur hon.

Eitt annað gott tiltak á almannaøknum er kallitólíni, sum gomul og veik hava heima, og sum knýtt eru at Vistarheiminum í Runavík. Karolina Petersen eigur æruna av, at fleiri eldri fólk við hesum hava fingið eitt slag av trygd. Rigmor var annars við til at savna inn pening til tey fyrstu kallitólíni, ið komu upp í skipanina.

Stuðulsstovan

Í 1983 kom heilsusystirskipanin, og tá slapp Rigmor at brúka sína útbúgving. Tá fyrstu tíðina arbeiðdu hon sum skúla-sjúkrasystir á skúlanum í Leirvík, Gøtu og Fuglafirði umfram sum smábarna-

heilsusystir. Seinni kom ein heilsusystir aftrat, og Rigmor hevði tá Leirvík og Fuglafirði burturav.

Tá vóru hvørki stuðulsdagaggar, talipedagogar ella sosialráðgevarar úti um landið, so heilsusystirn stóð nokkso einsamall við stórari ábyrgd. Øll, sum skulu hava serliga hjálp, noyddust at fara til Havnar.

- T.d. noyddust mammurnar sjálfvar at koyra til Havnar við brekaðum børnum, men so kom Stuðulsstovan í Leirvík, og tað var eitt stórt framstig, tí tað hevur alt at siga at fáa rættað brekini í góðari tíð.

- Her vóru hvørki barnagarður ella dagrøkt, men so kom hugskotið við Stuðulsstovu, og har má eg siga, at Ólavur Sjørðarberg í Leirvík var einastandandi góður stuðul. Hann tók fullt undir við hugskotinum og vísti á høli í skúlanum. Men tað tók sína tíð, áðrenn skipanin fekk at virka. Vit hildu einar 80 fundir, áðrenn skipanin kom í gongd, og bæði foreldur og lærarar vóru fegin um skipanina. Tá barnagarður seinni

kom í Fuglafirði, varð stuðulsstovan niðurlagd.

- Alt hetta gav mær nógv gleði, tí vit sóu, hvussu gott tað var fyri børnini.

Góðar stuðulsfamiljur

Rigmor letur eisini væl at, hvussu væl altíð gekk at fáa stuðulsfamiljur til børn, sum av eini ella aðrari orsök ikki kundu verða búgvandi heima hjá foreldrunum. Foreldrin kundu ikki altíð gera nakað við tað, at tey

ikk megnaðu at geva børnunum sínum nógv mikið, men Rigmor legði altíð dent á, at børnini ikki skuldu missa sambandið við foreldrin. At varðveita tað sambandið heldur hon sum oftast eydnaðist væl.

Tá hon í 1987 fylti 67 ár, segði hon upp, tí hon helt seg ikki hava meir at geva og ætlaði so at liva fríðarlíga saman við manninum.

Nú tey eldru

Men fólk, sum altíð hava verið virkin, duga ikki so at seta seg hendur í favn.

- Tey eldru hava ikki havt líka nógvar møguleikar og líka nógv tilboð sum tey yngri ættarliðini, og so kom tankin at stovna felagið Gøtubrá, sum serliga skuldi verða til tey eldru.

Felagið fekk høli í gamla studentaskúlanum við Gøtugjógv, og har hava tey regluliga samkomu fyrri eldri, sum hugna sær, gera ymist hondarbeiði, tey hava upplestur o. m.a. So stóra undirteku hevur hetta tiltakið, at til jólahaldið, sum Gøtubrá skipaði fyri saman við heimahjálparunum, komu umleið 80 fólk.

- Tað var eitt deiligt kvøld.

Rigmor er eisini eitt av kontaktfólkunum í Vitjanartænastuni, sum Landsfelag Pensionistanna og Reyði Krossur hava. Tey í Vitjanartænastuni átaka sær at fara út at vitja einsamøll fólk, sum vilja hava vitjan.

Nógv gott

Rigmor, sum nú er 73 ára gomul, litur aftur um bak, og hon heldur, at ómetaliga nógv er hent á almannaøknum, síðan hon kom til Føroya fyrri 48 arum síðan, serliga tey seinastu 20 árin. Hetta hevur verið ein sonn framburðartíð.

Sjálv er hon takksom fyri, at hon hevur havt møguleikan øll hesi árin at luttikið í so nógvum arbeiði.

- Tað havi eg kunnað, tí eg havi havt heilsuna og førleikan, sigur Rigmor, sum heldur, at tað ræður um at sjálv at gera nakað og vera virkin fyri at hava tað gott eisini sum eldri.

Kulturministeriet

Kulturministeriets
Tips- og Lottomidler
til idrætsformål

Ministeriets tips- og lottomidler til idrætsformål vil blive annonceret på et senere tidspunkt og ikke som tidligere meddelt den 6. januar 1995.

Kulturministeriet
Nybrogade 2, 1203 København K.